

Майкл МЕДВЕД,
ведучий критик "Нью-Йорк Пост"

Три великі Голлівудські обмани

Як індустрія розваг виправдовує виробництво огидних фільмів і телешоу.

Кілька років тому студія "Юніверсал" випустила стрічку "Батьки" зі Стівом Мартіном у головній ролі. Цей розважальний фільм категорії PG (parental guidance - неповнолітнім фільми цієї категорії рекомендовано переглядати разом із батьками), звертався до проблеми сім'ї. Але посеред картини протягом кількох хвилин демонструвалися графічні зображення вібраторів і фотокартки оголених підлітків у різних позах.

Дещо згодом "Трістар" випустила чарівний фільм тієї ж категорії про морську змію "Диво у воді". Картина розрахована на малюків, але чомусь містить некольорові посилання на сексуальні стосунки і кілька непристойних виразів.

Американська індустрія розваг, яка панує в поп-культурі США і усього світу, здається, одержує задоволення від демонстрації брутального, неприємного, а іноді шокуючого матеріалу навіть у фільмах для дітей. Скидається на те, що виробники фільмів схильні нападати на сім'ю і порядність - основні цінності, що й досі глибоко шануються більшістю людей.

Не дивно. Останні дослідження виявили: вражаючи більшість американців розглядає Голлівуд як щось таке, що не має нічого спільного з їхніми власними цінностями. Та коли до індустрії розваг висувуються моральні претензії, Голлівуд заперечує звинувачення і виправдовується, вдаючись до трьох великих обманів:

1 Обман перший: "Це лише розваги - вони ні на кого не впливають".

Розкрию вам секрет - навіть Голлівуд у це не вірить. Десь рік тому я брав участь у зустрічі з керівниками трьох

найбільших кіностудій. Після того, як я покритикував безвідповідальну поведінку кіноіндустрії, один із співбесідників розлючено відповів, що, завжди звинувачуючи Голлівуд за погане, ніхто не віддає йому належне за його позитивний вплив. "Ви не знаєте, що такий фільм, як "Смертельна зброя III" врятував тисячі життів", - сказав він. Я не спромігся згадати бодай щось життєствердуюче в цьому кривавому триллері, тому поцікавився, що він має на увазі.

"Згадайте, - відповів той, - у цьому фільмі перед великою сценою переслідування був вражаючий трисекундний крупний план, де Мел Гібсон і Дені Гловер застігнули паски безпеки".

Він гадав: глядачі обов'язково почнуть наслідувати те, що вони бачили протягом трьох секунд, при тому, що решта 118 хвилин надзорного фільму взагалі ніяк на них не вплине. Хіба не абсурдно? Президент Американської Асоціації Кіно Джек Валенті не погоджується. Під час дискусії зі мною він сказав, що обидва його сини в дитинстві передивилися дуже багато телепередач, в яких було насильство. "Зараз вони дорослі, - мовив Валенті, - але чесність їхня незмінна, їхні життєві цінності неушкоджені, а їхня поведінка, я вважаю, досить гарна".

Кожен чув подібну аргументацію, проте вона не має сенсу. Те, що масова культура не впливає на всіх, не означає, що вона не впливає ні на кого. Коли по телебаченню іде реклама, ніхто не очікує, що вона примусить усіх придбати рекламовану продукцію. Якщо реклама впливає бодай на одного із тисячі глядачів, це

вважається успіхом. Таким же чином, якщо телебачення і кінофільми спонукають бодай одного глядача до безвідповідальної і деструктивної поведінки, подібній тій, що часто оспівується засобами маскульту, це означає, що ці зображення глибоко впливають на суспільство.

Звичайно, популярні розваги - не єдиний чинник брутальної або безвідповідальної поведінки. Але понад 60 досліджень, проведених найбільшими університетами, свідчать, що тривалий перегляд зображень насильства по телебаченню справді веде до більш ворожої, різкої і агресивної поведінки в повсякденному житті.

2 Обман другий: "Ми лише відображаємо дійсність. Не звинувачуйте нас - звинувачуйте суспільство".

Пол Верховен, який зняв "Робота-поліцейського", "Повний відбій" і "Основний інстинкт", захищаючи свої роботи, якось сказав, що він митець і підносити дзеркало до природи - його обов'язок.

"Мистецтво є віддзеркаленням дійсності. Якщо світ огидний, то огидним є і його відображення". Інакше кажучи, якщо в розважальних програмах трапляються потворності, це не вина Голлівуду, тому що він просто демонструє правду про наше гидке суспільство.

Невже? Якщо це правда, то чому так мало людей зустрічаються із вбивствами в своєму житті, при тому, що постійно бачать їх по телевізору і в кіно? Найшаленіше гетто міститься не в Луїзіані й не на півдні Вашингтону, - воно на телебаченні.

Близько 350 персонажів з'являються кожного вечора в

кращі години на телеекрані й дослідження стверджують, що кожного вечора в середньому семеро з них гине. Якби таке співвідношення підтримувалося в житті, то за якихось 50 днів було б убито всіх американців - і останній з них міг би вимкнути телевізор.

Все повторюється, коли йдеться про зображення сексуальної поведінки. Огляд, проведений Товариством планування сім'ї, виявив, що кожен рік у найкращі години на телебаченні здійснюється 65000 звернень до сексу. Разом з тим, дослідження Центру засобів масової інформації і громадських справ повідомляє, що сім із восьми сексуальних зустрічей у телевіставах пов'язані з позашлюбними стосунками. Чи це дійсність? Дослідження, проведене 1994 року Чикагським університетом, показало, що рівень сексуального задоволення серед подружніх пар вищий, ніж у одинаків. До того ж, одружені в середньому мають секс частіше, ніж неодружені. Це не Голлівудська реальність, в якій з усіх різновидів сексу, схоже, заборонені лише інтимні стосунки між чоловіком і дружиною.

Хтось може запитати, ну то й що? Зрештою, художні фільми ніколи не відображали дійсність такою, якою вона є насправді. Джінджер Роджерс і Фред Астер танцювали на полірованому мармурі в той час, як світ потерпав від Великої Депресії.

Проте якщо говорити про ті часи, то тоді життя на екрані було чарівнішим, героїчнішим та оптимістичнішим, ніж у дійсності. Зараз навпаки. Більшість із нас живе в значно кращому світі, ніж той, про який розповідають засоби масової інформації. І в той час, коли ви намагаєтеся вести порядне життя, телебачення наполягає, що ви можете пожалкувати, бо десь поруч із вами вирує нестриманий розпусний світ. Саме в цьому і є справжня сила масмедіа - спонукати до переоцінки норми. Це тривожить, бо засоби масової інформації є для наших дітей головним джерелом інформації про дорослий світ поза їхніми домівками.

Завдяки постійному повторенню і прославленню згубної поведінки, діти одержують могутнє послання не лише про загальноприйняте.

Соціолог Джемс Вілсон звернув увагу на цікавий факт - на тих міських вулицях, де побиті шибки у вікнах не замінюють, рівень злочинності стрімко підвищується. Чому? Биті шибки повідомляють перехожим: тут зруйновано стандарти життя. Тут не діє влада. Приходь і роби все, що тобі заманеться, і не хвилюйся за наслідки.

Сьогодні телебачення і кіно стали для людей величезним вибитим вікном у світ. Зображення життя без прийнятих норм зображення брутальної поведінки, яка не карається, сигналізує, що настало царство хаосу. Наразі властивий нам здоровий глузд і наші звичаї ще чинять опір. Але як довго вони протримаються?

3 Обман третій: "Ми даємо глядачам те, що вони хочуть. Якщо комусь щось не подобається, він завжди може вимкнути програму".

Цей аргумент базується на загальновідомому припущенні, що більшість американців приховують свої пристрасті і їм потрібен шалений секс у кіно. Але недавнє опитування довело, що це не так. Найуспішніші фільми останніх місяців - "Цар лев", "Форест Гамп", "Аполлон 13" - продемонстрували стриманість у сексі і жорстокості й звернулися до найбільш традиційних американських цінностей. За двадцять років стрічки для сімейної аудиторії приносили прибуток у середньому вдвічі більший, ніж фільми з індексом R (неповнолітнім, до 17 років, картини цієї категорії дозволено переглядати тільки разом із батьками або в супроводі дорослих). Та, незважаючи на це, R-фільмів випускається 60 відсотків від загальної кількості. Чому? Тому що Голлівуд дарує престиж та визнання, виходячи з абсурдного уявлення, що хист митця полягає не в здібності надихати, а в здібності шокувати.

"Цар лев" приніс прибутку вдвічі більше, ніж "Pulb

Fiction", але кожен у Голлівуді знає - і обожнює - режисера Квентіна Тарантіно, тоді як ніхто не згадує авторів "Царя лева" Роба Мінкоффа і Роджера Алерза.

Друга половина цієї брехні, що каже: "Якщо це вам не подобається, вимкніть програму", побудована на такій же логіці, як і пропозиція - "Якщо вам не подобається смог - не дихайте". Ви можете не слухати поп-співачку Мадонну. Мадонна вас абсолютно не цікавить, але ж ви, звісно, знаєте, хто вона і чим займається. Поп-культура оточує нас звідусіль, як повітря, яким ми дихаємо. Ось чому зміст поп-культури є елементом навколишнього середовища.

Неможливо втекти від дії поп-культури. Стрімке накопичення цього матеріалу має величезний вплив на наше життя.

Ось чому сьогодні, коли ми вимагаємо від корпорацій, щоб вони несли відповідальність за забруднення повітря і водоймищ, коли волення про те, що паління в місцях загального користування шкодить оточуючим, досягли мети, настав час вимагати, щоб компанії, зайняті створенням розважальних програм, продемонстрували більшу відповідальність за забруднення культурної атмосфери, якою ми всі дихаємо.

В історії розважальної індустрії настав історичний момент, коли люди, зайняті виготовленням таких програм, почали нарешті прислухатися і змінюватися. Пікантні елементи ніколи не зникнуть повністю, та це й не потрібно, але, схоже, ми починаємо одержувати дедалі більше альтернатив для сім'ї і цей рух повинен дістати підтримку. В майбутньому ми, може, навіть матимемо змогу одержати насолоду від поп-культури - цінної, різноманітної і абсолютно порядної, як люди, які живуть у нашій великій країні.

Readers's Digest, жовтень, 1995.

Публікація і переклад з англійської Сергія Снігура, Одеса.